Santa Marija fl-Istatwi Titulari

Anton Scicluna

Santa Marija daħlet tant fil-qalb tal-poplu Malti u Għawdxi, li llum saret wirt Nazzjonali. Insibu leggendi, qwiel u drawwiet marbutin mal-festa ta' Santa Marija sa minn żmenijiet bikrin. Il-biedja u l-qbiela huma minsuġin ma' l-għid ta' festa. Anki x-xahar ta' Awissu huwa msejjaħ ix-xahar ta' Santa Marija. Dawra mal-gżejjer Maltin niltaqgħu ma' għadd sabiħ artistiku fejn tidħol Santa Marija bħal pittura, skultura, xogħol ta' rakkmu u tal-fidda u statwi fit-toroq fuq pedistalli jew niċeċ. Biss jiżboq dan kollu huma l-istatwi titulari ta' Santa Marija li jżejnu l-għaxar parroċċi ta' Malta u Għawdex.

GUDJA

Dun Tumas Zammit, wild il-Gudja, ħallas bi flusu l-istatwa titulari ta' Santa Marija li nħadmet mill-iskultur Malti Vinċenzo Dimech fis-sena 1807. Hija xogħol ta' l-injam. Ħarset il-Madonna hija mixħuta lejn is-sema filwaqt li idejha miftuħin. Hija merfugħa fuq is-sħab bi rjus ta' tlett angli (puttini) ħerġin mis-sħab. Fl-1948, Antonio Sciortino għamel xi alterazzjonijiet fl- istatwa fiż-żmien meta ġiet indurata mid-ditta Coleiro tal-Belt. Meta giet restawrata fl-1987, il-pittur Għawdxi Pawlu Camilleri Cauchi ħadem fuq il-karniġjon tal-Madonna u ta' l-anġli.

ĦAL GĦAXAQ

Minn fost l-istatwi ta' Santa Marija, dik ta' Ħal Għaxaq hija l-unika waħda li tidher ħierġa mill-qabar. Hekk wieħed jistenna meta l-festa tal-15 ta' Awissu tfakkar it-tlugħ tal-Madonna fis-sema bir-ruħ u l-ġisem. Hija xogħol ta' l-injam ta' wieħed mill-aqwa skulturi Maltin, Mariano Gerada minn Bormla, maħduma fis-sena 1808. Meta tħares lejn dik tal-Gudja, trid tgħid li forsi Gerada kien ftit u xejn influwenzat mill-binja artistika ta' l-istatwa tal-Gudja. Hija wkoll b'idejha miftuħin imtajjra lejn is-sema. Ma' ġenb riglejha naraw ukoll anġlu. Ħallset għaliha Marija Farrugia. Din l-istawa hija meqjusa bħala waħda mill-isbaħ ta' l-Assunta fil-gżejjer Maltin.

IMQABBA

L-istatwa ta' l-Imqabba hija xogħol ta' l-injam u nġabet sollennement fil-parroċċa lejlet l-Għid ta' l-Assunta fl-14 ta' Awissu 1836, fost il-ferħ u l-briju tal-parruċċani. Hija xogħol Xandru Farrugia miż-Żejtun. Hija statwa imitazzjoni ta' l-Assunta ta' Ħal Għaxaq. Fil-fatt insibu miktub mill-kappillan ta' dak iż-żmien, Dun Tumas Agius, illi, "għax-xogħol ta' dik l-imsemmija xbiha, kien magħżul Mastru Alessandru Farrugia miż-Żejtun bin-nefqa' ta' 250 skud (madwar 21 liri Maltin), barra mill-injam li minnu kellha tinħadem, li aħna xtrajna mit-Tarzna tal-Gvern bin-nefqa' ta' 40 skud (madwar 3.3 liri Maltin). B'mudell ta' l-Imqaddsa xbiha, kulħadd qabel li tingħażel dik ta' Ħal Għaxaq."

QRENDI

L-istawa tal-Qrendi hija xogħol ta' l-iskultur Senglean Antonio Chircop u tlestiet fis-sena 1840. Francesko Sciortino kien għamel xi modifikazzjoni fuq l-istatwa. Bħal l-istatwi kollha titulari, l-Assunta tħares lejn is-sema, b'idejha miftuħin. Għandha l-anġli taħt riglejha. Ġiet indurata fl-1945 minn Coleiro. B'differenza mill-istatwi l-oħra, is-sħab ta' taħt riglejha kien sarilha tal-fidda.

ĦAD-DINGLI

Ir-raħal ta' Ħad-Dingli huwa wkoll iddedikat lill-Assunta. L-istatwa titulari nħadmet fl-injam mill-iskultur Rabti, Mastru Anton Busuttil fis-sena 1861. Iben Anton, Francis, kellu sehem ukoll fil-bini ta' din l-istatwa. Matul is-snin ġiet restawrata darbtejn. Fl-1934 l-anġlu li kellha tneħħa u tpoġġew iż-żewġ anġli li jidhru llum ħdejn il-Madonna. Huwa xogħol l-iskultur Għawdxi Wistin Camilleri. F'dik is-sena ġiet ukoll indurata mill-ġdid. Fis-sena 1978 reġgħet ġiet indurata fiż-żmien meta Ħad-Dingli kien qed ifakkar it-300 sena minn meta reġa' sar parroċċa. Il-pedistal li fuqu tinsab wieqfa l-istatwa huwa forma ta' sarkofagu. Hija statwa sabiħa li tiġbor warajha devozzjoni kbira. Fis-sena li saret l-istatwa kien kappillan Dun Andrea Mallija.

ŻEBBUĠ (Għawdex)

L-istatwa nġabet fil-Knisja Arċipretali taż-Żebbuġ, Għawdex, fis-sena 1863 fi żmien il-kappillan Dun Ġwann Camilleri. Għalkemm Dun Ġwann dam biss sentejn f'din il-parroċċa baqa' magħruf għal din il-ġmiel ta' statwa artistika li ġab minn Marsilja. Irid jingħad li din kienet l-ewwel statwa ta' Santa Marija li nġabet f' Għawdex. Il-pożizzjoni tal-Madonna tassew jiġbed l-għajn. Ix-xaqliba ta' għanjejha jheġġu devozzjoni kif fil-fatt ġara matul dawn il-135 sena. L-anġli mtajjrin u mqabbdin mas-sħab jagħtuha dehra sabieħa. Anki fis-shab ta' taħt riglejha naraw żewġ putini bħal fl-istatwi l-oħra. Xogħol mill-iktar mirqum u sabiħ ta' Marsilja li saret fil-fabrika Gerlard et Fils.

MOSTA

L-istawa ta' Santa Marija tal-Mosta hija xogħol ta' Salvatore Dimech magħruf bħala 'Sarġ'. L-istatwa hija xogħol skolpit fl-injam u kienet ġiet ippreżentata għall-wiri fir-Rotunda fis-sena 1868. Matul is-snin din l-istatwa sarulha ħafna modifikazzjonijiet. Fl-1948, Ċensu Apap biddel l-anġli f'dak li naraw illum. Mhux biss anki għawweġ ir-ras tal-Madonna 'l fuq u qassar il-mantar. Mal-puttini żied wiċċ ieħor ta' anġlu filwaqt li ċekken ukoll is-sħab f'riġlejn l-istatwa. Fl-1948 ukoll f'ras l-istatwa tpoġġa stellarju u tad-deheb. Fl-okkażżjoni ta' egħluq il-25 sena mid-Domma ta' l-Assunzjoni fl-1975, il-Kardinal Ursi poġġa ċurkett tad-deheb f'subajn l-istatwa-rigal tal-poplu Mosti. Fl-1984 reġgħet ġiet indurata minn Manwel Darmanin.

Ħ'ATTARD

L-istatwa ta' l-Assunta ta' Ħ'Attard inħadmet f'Pariġi fl-1874. Kontra l-istatwi l-oħra l-bażi tagħha hija tat-terrakotta. Għalkemm b'idejha miftuħa, nieqsa minn dawk il-karretteristiċi li naraw fl-istatwi l-oħra ta' Santa Marija. Fis-sħab ta' taħt riġlejha jidhru biss ucuh ta' anġli. Din l-istatwa nġabet minn Pariġi fi żmien il-Kappillan Dun Ġwann Ebejjer (1869-1876).

RABAT (Għawdex)

L-istatwa ta' Santa Marija meqjuma b'għożża fil-Katidral t'Għawdex inġabet fil-gżira fis-sena 1897 sena oħra jaħbat l-ewwel ċentinarju. Inħadmet fil-'Fabrica di statue religiose Francesco Rosa' ta' Ruma. Biex seħħ dan kien it-tħabrik ta' l-Imħallef Giuseppi Cremona li kellu warajh l-inkoraġġiment tal-Kumitat tas-Soċjetà Filarmonika 'Il Leone'. Sas-sena 1956, l-istatwa kienet proprjetà ta' l-imsemmija Soċjetà Filarmonika meta l-istess Soċjetà rregalatha lill-Knisja Katedrali fid-29 ta' 1956 fejn illum tinsab meqjuma. Biex din l-istatwa setgħet tiddaħħal il-Katidral kellu jinfetaħ biċċa mis-sur. Idejn l-istatwa li kienu jinqalgħu qabel l-1956 biex setgħet tinżamm f'dar privata ġew imwaħħlin minn Pawlu Camilleri Cauchi u anki zebaħ l-istatwa artistikament. Fl-1981 tpoġġa stellarju ta' ħaġar prezzjuż u brillanti fuq ras il-Madonna. L-istatwa hija għażiża mhux biss fost il-parruċċani tal-Katidral iżda tgawdi devozzjoni mill-Għawdxin kollha.

MĠARR

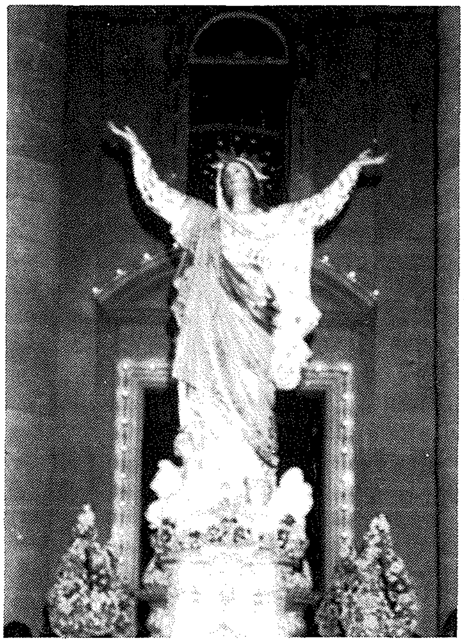

Victor Zarb mill-Imġarr irsista biex ir-raħal ikollu l-istawa tiegħu. L-inizjattiva tiegħu ntgħoġbot u ħdax il-bidwi ħarġu bejniethom is-somma ta' Lm 91.00 (170 lira sterlina) biex setgħet tinxtara l-istatwa f'April ta' 1922. L-istatwa ġiet maħduma f'Marsilja, Franza. Hija statwa sabieħa u devota li idejha forsi miftuħin iżjed mill-istatwi l-oħra. F'dik l-istess sena saret il-purċissjoni bl-istatwa ta' Santa Marija. Refgħuha u għamlu foċina l-istess bdiewa li ħarġu l-flus biex tinxtara. Tixbaħ ħafna lill-istatwa ta' Santa Marija meqjuna fil-Katidral t'Għawdex. Il-Konti Bernardo Manduca Piscopo Macedonia Zammit irregalha stellarju biex jitqiegħed ma' ras l-istatwa. Wara t-Tieni Gwerra Dinjija l-istatwa ġiet indurata.

Ħarsa dettaljata u storika lejn dawn id-diversi statwi ta' l-Assunta mxerrdin tmienja f'Malta u tnejn f'Għawdex juru l-ppolarità awtentika li tgawddi l-festa ta' Santa Marija li tiġi ċċelebrata fil-15 ta' Awissu fil-Gżejjer Maltin. Il-Kult tal-Maltin u l-Għawdxin lejn l-istawi ta' Santa Marija jista' jitqies bħala wirt kbir Malti u jiżboq bil-wisa' lil dak ta' kull qaddis ieħor. Ħafna jistqarru li l-Għid ta' l-Assunta huwa l-Għid tal-Maltin. Forsi għalhekk ukoll il-Maltin u l-Għawdxin huma tal-fehma li Santa Marija hija l-Padruna ta' dawn il-Gżejjer.

JES MO ND'S

JESMOND'S
COUTURE HOUSE

Made to measure Original Gowns for your Bridal, Mother and Going Away needs.

Visit our salon and see our top quality workmanship.

192A EUCHARISTIC CONGRESS ROAD, MOSTA MST 09. Tel: 437086